

Hoge Raad der Nederlanden 175 jaar

Lesmateriaal havo/vwo

Leerlingenboekje

HOGE RAAD DER NEDERLANDEN

HR

1: Zoek de fout

Wat is de Hoge Raad?

De Hoge Raad is de hoogste rechter in Nederland op het gebied van het civiele-, straf- en belastingrecht. De Hoge Raad toetst of het gerechtshof in zijn uitspraak geen fouten heeft gemaakt in het toepassen van het recht. Zij moeten dus zoeken of er een fout is gemaakt.

De opdrachten vind je op de volgende pagina's.

► Lees de zaak ‘Een ongeluk op het water’.

Jij bent raadsheer van de Hoge Raad. Dit is een deel van de uitspraak van het gerechtshof. De advocaat van de verdachte gaat in cassatie. Beantwoord na het lezen van de zaak de vragen op de volgende pagina's.

Zaak ‘Een ongeluk op het water’

LJN: B07237, Gerechtshof Leeuwarden

Datum uitspraak:	14-02-2010
Rechtsgebied:	Straf
Soort procedure:	Hoger beroep
Inhoudsindicatie:	Een speedboot botst midden in de nacht op een vrachtschip. De speedboot ging harder dan was toegestaan. De verdachte stond aan het roer ten tijde van het ongeluk. De verdachte heeft te veel gedronken. Een opvarende van de speedboot overlijdt hierdoor.
Tenlastelegging:	<ol style="list-style-type: none">1. Roekeloos besturen van de boot met de dood tot gevolg.2. Het besturen van de boot met een te hoog alcoholpercentage.
Relevante informatie:	<ul style="list-style-type: none">• Bij de verdachte is door de politie ten onrechte geen ademtest afgenomen.• Bij de verdachte is na het ongeluk bloed afgenomen voor een alcoholcontrole.• De politie heeft ten onrechte geen toestemming aan de verdachte gevraagd voor het afnemen van de bloedtest.• De bloedtest is gebruikt als bewijs in de rechtszaak.
Uitspraak:	Het Hof veroordeelt de verdachte tot een gevangenisstraf van 399 dagen waarvan 365 voorwaardelijk en een taakstraf van 240 uur.
Vindplaats(en):	Rechtspraak.nl

De relevante wetsartikelen vind je op de volgende pagina.

Relevante wetsartikelen

art. 27 Scheepvaartverkeerswet:

Je mag niet een boot besturen als uit onderzoek blijkt dat:

1. Je een hoger alcoholgehalte in je adem hebt dan 350 mg per liter uitgeademde lucht.
2. Je een hoger alcoholgehalte in je bloed hebt dan 0,8 mg per ml bloed.

art. 28a Scheepvaartverkeerswet:

1. Iemand die verdacht wordt van het hebben van een te hoog alcoholgehalte is verplicht mee te werken aan een ademluchttest.
2. Je bent niet verplicht mee te werken als ademonderzoek vanwege bijzondere geneeskundige redenen onwenselijk is.
3. Als er geen voltooid ademonderzoek heeft kunnen plaatsvinden vanwege bijzondere geneeskundige redenen of het niet meewerken van de verdachte kan de opsporingsambtenaar de verdachte vragen of hij zijn toestemming geeft tot het verrichten van een bloedonderzoek.
4. Als de verdachte zijn toestemming niet geeft, kan de (hulp)officier van justitie hem bevelen zich te onderwerpen aan een bloedonderzoek.

Beantwoord de volgende vragen:

Welke fout is er volgens jou gemaakt in de rechtsgang?

.....

.....

Wordt er een (grond)recht van de verdachte geschonden? Zo ja, welke?

.....

.....

Wat zou jij als raadsheer besluiten? Waarom?

.....

.....

► Lees de zaak 'wietplantage'.

Jij bent raadsheer van de Hoge Raad. Dit is een deel van de uitspraak van het gerechtshof. De advocaat van de verdachte gaat in cassatie. Beantwoord na het lezen van de zaak de vragen op de volgende pagina.

Zaak 'Wietplantage'

LJN: BR2520, Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak:	12-07-2011
Rechtsgebied:	Straf
Soort procedure:	Hoger beroep
Inhoudsindicatie:	Twee dienstdoende agenten surveilleren in de buurt van het huis van de verdachte. De agenten ruiken heel duidelijk de geur van wiet vanuit het huis van de verdachte. De agenten betreden zonder toestemming en zonder een machtiging het huis van de verdachte. In het huis wordt een wietplantage gevonden. De bewoner is verdachte en wordt vervolgd.
Tenlastelegging:	Het telen en in bezit hebben van meer dan 30 gram wiet.
Relevante informatie:	<ul style="list-style-type: none">• De politie heeft een machtiging nodig om een huis te doorzoeken.• Een hulpofficier moet deze machtiging geven.• De vondst is gebruikt als bewijs in de rechtszaak tegen de verdachte.
Uitspraak:	Er is sprake van een onherstelbaar verzuim. Het bewijs mag niet gebruikt worden. De verdachte wordt vrijgesproken.
Vindplaats(en):	Rechtspraak.nl

De relevante wetsartikelen vind je op de volgende pagina.

Relevante wetsartikelen

Artikel 2 van de Algemene wet op het binnentreden:

Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist.

Artikel 3 van de Algemene wet op het binnentreden:

Een hulpofficier van justitie is bevoegd om een machtiging af te geven.

Artikel 359a, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering:

Om bewijs uit te sluiten vanwege een onherstelbaar verzuim moet rekening worden gehouden met:

- het belang van het geschonden voorschrift
- de ernst van het verzuim en
- het nadeel dat daardoor wordt veroorzaakt.

Beantwoord de volgende vragen:

Welke fout is er volgens jou gemaakt in de rechtsgang?

.....

.....

Wordt er een (grond)recht van de verdachte geschonden? Zo ja, welke?

.....

.....

Wat zou jij als raadsheer besluiten? Waarom?

.....

.....

► Lees de zaak ‘Mierenneuker’.

Jij bent raadsheer van de Hoge Raad. Dit is een deel van de uitspraak van het gerechtshof. De advocaat van de verdachte gaat in cassatie. Beantwoord na het lezen van de zaak de vragen op de volgende pagina.

Zaak ‘Mierenneuker’

LJN: BR2520, Gerechtshof ‘s-Hertogenbosch

Datum uitspraak:	01-11-2010
Rechtsgebied:	Straf
Soort procedure:	Hoger beroep
Inhoudsindicatie:	De verdachte stond met een aantal jongens naast de supermarkt. Twee agenten sturen de verdachte weg. De verdachte gaat terug om zijn blikje bier te pakken. Een van de agenten pakt het blikje bier af en gooit het blikje in een vuilnisbak. De verdachte roept uit boosheid ‘Jij bent een mierenneuker’ tegen de agent.
Tenlastelegging:	Het opzettelijk beledigen van een ambtenaar in functie.
Relevante informatie:	<ul style="list-style-type: none">• De verdachte riep ‘Jij bent een mierenneuker’ in het bijzijn van de agent.• De agent voelde zich beledigd.
Uitspraak:	Het Hof acht de term ‘mierenneuker’ in deze context beledigend en veroordeelt de verdachte tot een geldboete van €250,-. Daarbij overweegt het Hof in het bijzonder dat verdachte, nadat het blikje bier door de agent werd afgepakt dat verdachte in de hand had, kennelijk de bedoeling had om de agent door middel van de woorden “Jij bent een mierenneuker” beledigend toe te spreken.
Vindplaats(en):	Rechtspraak.nl

Relevante wetsartikelen

Artikel 226 Wetboek van Strafrecht

Belediging is strafbaar als:

- het opzettelijk is
- het geen smaad (iemand opzettelijk zwartmaken) is
- het mondeling, schriftelijk of met een afbeelding is gedaan

Beantwoord de volgende vragen:

Welke fout is er volgens jou gemaakt in de rechtsgang?

.....

.....

Wordt er een (grond)recht van de verdachte geschonden? Zo ja, welke?

.....

.....

Wat zou jij als raadsheer besluiten? Waarom?

.....

.....

► Lees de zaak 'MDMA in beha'.

Jij bent raadsheer van de Hoge Raad. Dit is een deel van de uitspraak van het gerechtshof. De advocaat van de verdachte gaat in cassatie. Beantwoord na het lezen van de zaak de vragen op de volgende pagina.

Zaak 'MDMA in beha'

LJN: BR2520, Gerechtshof 's-Hertogenbosch

Datum uitspraak:	06-12-2010
Rechtsgebied:	Straf
Soort procedure:	Hoger beroep
Inhoudsindicatie:	De verdachte ging naar een groot buitenfeest. Bij dit festival werkten private beveiligers bij de toegangspoorten. De beveiligers controleerden via preventief fouilleren op onder andere verdovende middelen. Tijdens het fouilleren is in de beha van de verdachte MDMA gevonden. De verdachte wordt vervolgd.
Tenlastelegging:	Opzettelijk bezit van 5,65 gram MDMA.
Relevante informatie:	<ul style="list-style-type: none">• Het was de verdachte bekend dat zij voordat zij het terrein kon betreden zou worden gefouilleerd.• De verdachte is gefouilleerd door een vrouwelijke beveiligers. Deze beveiligers heeft hiervoor de beha omhoog gedaan en in haar beha gevoeld.
Uitspraak:	Het Hof vindt dat de verdachte zich vrijwillig heeft laten fouilleren. Het Hof veroordeelt de verdachte tot een werkstraf van 105 uur.
Vindplaats(en):	Rechtspraak.nl

De relevante wetsartikelen vind je op de volgende pagina.

Relevante wetsartikelen

Artikel 2 Opiumwet

Het is verboden een middel genoemd in de behorende lijst I krachtens artikel 3a, vijfde lid:

- binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen
- te telen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken of te vervoeren
- aanwezig te hebben
- te vervaardigen

Lijst I (verkort):

MMDA, 2-methoxy-4,5-methyleendioxyamfetamine, 2-methoxy-alfa-methyl-4,5-(methyleendioxy)-fenethylamine THC, tetrahydrocannabinol, (6aR,10aR)-6a,7,8,10a-tetrahydro-6,6,9-trimethyl-3-pentyl-6H-dibenzo[b,d]pyran-1-ol GHB, 4-hydroxyboterzuur cocaïne, (-)-3-beta-benzoyloxytropaan-2-beta-carbonzure methylester

Beantwoord de volgende vragen:

Welke fout is er volgens jou gemaakt in de rechtsgang?

.....

.....

Wordt er een (grond)recht van de verdachte geschonden? Zo ja, welke?

.....

.....

Wat zou jij als raadsheer besluiten? Waarom?

.....

.....

2: Het geheim van de raadkamer

De raadsheren (niet alleen mannen) van de Hoge Raad spreken recht. Het recht is onder andere te vinden in de wet. De wet is niet altijd duidelijk. Daarom moet de Hoge Raad de wet regelmatig interpreteren: hoe zou de wet moeten worden uitgelegd in dit specifieke geval? Hierover overleggen de raadsheren in de raadkamer. Het overleg van de raadsheren is geheim.

Nu zit jij als raadsheer bij dit overleg. Lees de zaken en geef antwoord op de vragen.

► Lees de zaak ‘Kelderluik’ (voorbeeld).

Zaak ‘Kelderluik’ (voorbeeld)

Koen, een medewerker van een frisdrankbedrijf, levert een lading frisdranken af bij een café. Bij het inladen laat hij een kelderluik openstaan. Mathieu, die het café bezoekt, viel op weg naar de wc in het kelderluik en breekt daarbij zijn been.

Betekenis artikel 6:162 Burgerlijk Wetboek

Je spreekt van een onrechtmatige daad als:

- je iemands recht hebt geschonden
- én
- je niet volgens een wettelijke plicht of maatschappelijk aanvaardbare norm hebt gehandeld
- én
- er is geen rechtvaardigingsgrond (bijvoorbeeld overmacht).

Beantwoord de volgende vragen:

1. Wat is de belangrijkste vraag in deze zaak?

Voorbeeld van een antwoord:

Moet Koen schadevergoeding betalen aan Mathieu?

2. Waarom is deze zaak voor de rechter lastig?

Voorbeeld van een antwoord:

Aansprakelijkheid zoals in de wet staat, is een breed begrip. Een rechter moet dat begrip zelf, per geval, interpreteren.

3. Wat is je uitspraak? Motiveer je antwoord.

Voorbeeld van een antwoord:

Koen heeft onzorgvuldig gehandeld door het kelderluik open te laten; hij had ook rekening moeten houden met niet voldoende oplettende bezoekers.

4. Welke regel kan je nu opstellen over aansprakelijkheid?

Voorbeeld van een antwoord:

Om te bepalen of iemand aansprakelijk is, moet worden gekeken naar de volgende omstandigheden:

- *Iemand is aansprakelijk als hij voorzichtiger had kunnen (en moeten) zijn.*
- *Of: Iemand is aansprakelijk als je kunt zeggen dat iemand de kans aanvaard heeft dat er een ongeluk zou gebeuren.*
- *Of: Iemand is aansprakelijk als er grote gevolgen zijn en iemand invloed had kunnen hebben op de grootte van deze gevolgen.*

► Lees de zaak ‘Karten met school’.

Zaak ‘Karten met school’

Britt (17) doet mee aan een door school georganiseerde kartwedstrijd. Ze krijgt extra studiepunten door deel te nemen. Tijdens de kartwedstrijd vliegt Britt uit de bocht en breekt haar beide enkels. De school heeft voor alle leerlingen een ongevallenverzekering voor activiteiten die de school organiseert. Dit staat in het schoolreglement. De verzekering weigert echter te betalen, omdat karten als risicovolle activiteit niet onder de polis valt. Britt eist schadevergoeding van de school. De school vindt dat zij niet hoeven te betalen.

Art. 13 Onderwijs- en examenregeling van de school

1. De school heeft voor alle ingeschreven studenten een verzekering afgesloten.
2. De ongevallenverzekering, waarbij de eigen verzekering voorgaat en die dus als een aanvullende verzekering moet worden gezien, is van kracht tijdens het verblijf
 - in de school of
 - op het schoolterrein en
 - tijdens het deelnemen aan activiteiten of bijeenkomsten, uitgaande van de school.

Beantwoord de volgende vragen:

1. Wat is de belangrijkste vraag in deze zaak?

.....

.....

2. Waarom is het reglement in deze zaak niet volledig duidelijk?

.....

.....

3. Wat is je uitspraak? Motiveer je antwoord.

.....

.....

4. Kan je een regel opstellen die het reglement duidelijker maakt?

.....

.....

► Lees de zaak ‘Gestolen mobieltje’.

Zaak ‘Gestolen mobieltje’

Jack loopt 's avonds op straat en wordt plotseling door Edward aangesproken. Edward vraagt of Jack voor €50,- een mobiele telefoon (winkelwaarde €65,-) van hem wil kopen. Edward zegt dat hij benzine moet tanken en geen contant geld bij zich heeft. Hij wil daarom zijn mobiel verkopen. Jack koopt de telefoon van Edward. Niet veel later gaat de telefoon. De persoon aan de andere kant van de lijn zegt dat dit zijn telefoon is, die eerder op de avond is gestolen. Jack wordt aangehouden door de politie en wordt verdacht van heling.

Artikel 417bis Wetboek van Strafrecht

Iemand die een goed verwerft en daarbij redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het product door een misdrijf is verkregen, is schuldig aan schuldheiling.

Beantwoord de volgende vragen:

1. Wat is de belangrijkste vraag in deze zaak?

.....

.....

2. Waarom is de wet in deze zaak niet volledig duidelijk?

.....

.....

3. Wat is je uitspraak? Motiveer je antwoord.

.....

.....

4. Kan je een regel opstellen die de wet duidelijker maakt?

.....

.....

3: Vragen bij de film De zaak Jan M.

1. Waar is de Hoge Raad gevestigd?

.....

2. Hoe noem je het als je een zaak bij de Hoge Raad brengt?

.....

3. Wie geeft advies aan de Hoge Raad?

.....

4. Is er een hogere rechter in Nederland dan de Hoge Raad? Zo ja, welke?

.....

5. Wat is het verschil tussen de wet en het recht?

.....

6. Waarom is tbs geen straf, maar een maatregel?

.....

7. Wat wordt bedoeld met het geheim van de raadkamer?

.....

8. Is de zaak tussen Jan en de tbs-kliniek een strafzaak of een civiele zaak? Wat is het verschil?

.....

9. Deze zaak kan een precedent scheppen voor volgende zaken. Leg aan de hand van de casus uit wat hiermee wordt bedoeld.

.....

10. Welke vraag moet de rechter met 'ja' beantwoorden om aansprakelijkheid van de werkgever te bewijzen?

.....

ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stimuleert hen om hierin een actieve rol te spelen. Om zoveel mogelijk mensen bij de politiek te betrekken, werkt ProDemos op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau. Kijk op www.prodemos.nl.

ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat
Hofweg 1H
2511 AA Den Haag
Telefoon: 070 757 02 00
E-mail: info@prodemos.nl